

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

НЕГОДЧЕНКО О. В.,

доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
завідувач кафедри кримінально-правових
дисциплін
(Дніпропетровський гуманітарний
університет)

УДК 342.7

МЕДИЧНА ТА ЛІКАРСЬКА ТАЄМНИЦІ ЯК ГАРАНТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПРИВАТНОСТІ

Характеризуються поняття та зміст лікарської та медичної таємниць, міжнародні документи й вітчизняні нормативно-правові акти, що визначають правовий режим цієї інформації та регламентують порядок її використання.

Ключові слова: лікарська таємниця, медична таємниця, інформація про пацієнта, персональні дані, конфіденційна інформація.

Характеризуются понятие и содержание врачебной и медицинской тайн, международные документы и отечественные нормативно-правовые акты, определяющие правовой режим этой информации и регламентирующие порядок ее использования.

Ключевые слова: врачебная тайна, медицинская тайна, информация о пациенте, персональные данные, конфиденциальная информация.

Characterized by the concept and content of drug and medical mysteries, international instruments and domestic laws and regulations that define the legal status of the information and procedure on its use.

Keywords: medical mystery, medical mystery, patient information, personal data, confidential information.

Вступ. Найвищою суспільною цінністю є життя та здоров'я людини, інформація про стан яких – важлива складова соціальної характеристики громадянина як учасника всіх суспільних відносин. Виважене використання інформації про стан здоров'я людини може врятувати їй життя, а необмежене вільне й бездумне її поширення може позбавити здоров'я ще й інших осіб. Міжнародні засади конфіденційності медичної інформації про стан здоров'я пацієнтів були сформовані ще в 40-х роках двадцятого століття в таких документах, як : Загальна декларація прав людини ООН [5]; Женевська декларація Всесвітньої медичної асоціації (1948 р.), у якій Міжнародною клятвою лікарів передбачено такі слова : «Вступаючи до співтовариства лікарів, урочисто клянусь: берегти таємницю, яку мені довірили, навіть після смерті пацієнта» [6]; Міжнародний кодекс медичної етики (1949 р., з подальшими доповненнями), прийнятий Генеральною асамблеєю Всесвітньої медичної асоціації, де зазначається, що лікар повинен зберігати лікарську таємницю, навіть після смерті свого пацієнта [14]. Пізнішими міжнародними документами, наприклад такими, як Міжнародний пакт про громадянські й політичні права [15], цей принцип конфіденційності медичної інформації про стан здоров'я особи було підтверджено та деталізовано. Лісабонська декларація про права пацієнта (прийнята 34-ю Всесвітньою медичною асамблеєю 1981 р.) також закріпила право пацієнта «розраховувати на те, що лікар поважатиме конфіденційний характер медичних і особистих відомостей про нього» [10]. Найбільш ґрунтовно права пацієнтів щодо охорони

персональної інформації, отриманої лікарем під час лікування, регламентовано в Декларації про політику в галузі забезпечення прав пацієнта в Європі (прийнята Всесвітньою організацією охорони здоров'я у 1994 р.), відповідно до якої вся інформація про стан здоров'я пацієнта, діагноз, прогноз та лікування його захворювання, а також будь-яка інша інформація особистого характеру має зберігатися в секреті, навіть після смерті пацієнта [11]. Так міжнародне законодавство визнає медичні записи частиною права на інформаційну приватність [20, с. 12].

Особливо гостро питання дотримання лікарської та медичної таємниць постало після прийняття Закону України «Про захист персональних даних». Відповідно до ст. 7 цього Закону забороняється обробка персональних даних, що стосуються здоров'я. Водночас ця заборона не застосовується, якщо обробка персональних даних проводиться в цілях охорони здоров'я, встановлення медичного діагнозу, для забезпечення піклування чи лікування або надання медичних послуг за умови, що такі дані обробляються медичним працівником або іншою особою закладу охорони здоров'я, на якого покладено обов'язки щодо забезпечення захисту персональних даних та на якого поширюється законодавство про лікарську таємницю [25]. Сформулювавши таку норму, вітчизняний законодавець установив подвійний механізм захисту медичної інформації про стан здоров'я пацієнта: в режимі лікарської таємниці та в режимі персональних даних. Водночас значна частина нормативно-правових актів поряд із лікарською таємницею використовує термін «медична таємниця», тому обмежившись згадуванням тільки одного виду інформації з обмеженим доступом у медичній сфері, створюються передумови для формування прогалів у системі захисту персональних даних медичного характеру, за умови збереження їх до медичної таємниці.

Судова практика застосування норм чинного інформаційного законодавства свідчить, що до персональних даних належить значний перелік відомостей, у тому числі про стан здоров'я громадянина [29]. Отже, складеться ситуація, коли захист однієї й тієї ж інформації про стан здоров'я особи має проводитись у межах різних правових режимів: медичної, лікарської таємниці та персональних даних, що передбачає складення потрібної кількості документів та реалізацію потрібної кількості заходів забезпечення її конфіденційності як персональних даних, чи таємності як лікарської чи медичної таємниці.

Постановка завдання. Мета статті – з'ясування змісту поняття та кола інформації, що становить лікарську та медичну таємницю, межі їх режимів, загальні засади використання такої інформації з урахуванням норм сучасного інформаційного законодавства та юридичної практики, а також проведення порівняльної характеристики. Предмет розгляду цього наукового дослідження – правові норми та наукові теорії, що визначають зміст і правовий режим лікарської й медичної таємниці, порядок їх формування, зберігання та межі використання.

Результати дослідження. Конституційною основою інститутів лікарської та медичної таємниць є ст. 32 Основного Закону України, яка містить заборону втручатися в особисте і сімейне життя, а також передбачає, що збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди не допускається, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [8]. У ст. 286 Цивільного кодексу України [33] та ст. 39–1 Основ законодавства України про охорону здоров'я закріплено право пацієнта на таємницю про стан свого здоров'я, а також про факт звернення за медичною допомогою, діагноз, відомості, одержані під час його медичного обстеження. Одним із важливих принципів роботи системи медичного забезпечення, зазначає І. Сенюта, є дотримання лікарської таємниці, про що свідчить ще клятва Гіппократа: «Щоб при лікуванні – а також і без лікування – я не побачив чи не почув стосовно людського життя з того, що не слід будь-коли розголошувати, я промовчу про те, вважаючи подібні речі таємницею» [30].

Норма ст. 40 Основ законодавства України про охорону здоров'я визначає зміст лікарської таємниці [17]. Законодавством у абз. 2 ст. 40 та ст. 78 Основ законодавства України про охорону здоров'я, Клятвою лікаря [7], а також іншими Указами Президента України [23], закріплено обов'язки медичних та фармацевтичних працівників зберігати лікарську таємницю. Наведені нормативно-правові акти закріпили основи інституту лікарської та медичної таємниць, проте законодавчого визначення цих понять не існує.

Первинне теоретичне уявлення про ключові ознаки у визначенні лікарської таємниці формують словники. Так, лікарська таємниця ними визначається, як – конфіденційна інформація про звернення громадянина за медичною допомогою, про стан його здоров'я, діагноз захворювання та інші відомості, отримані у зв'язку з лікуванням, що забезпечується морально-правовими гарантіями [35]; відомості про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимні і сімейні сторони життя громадянина, які стали відомі медичному працівникові або іншій особі у зв'язку з виконанням професійних чи службових обов'язків [32]; інформація про факт звернення за медичною допомогою, стан здоров'я громадянина, діагноз його захворювання й інші відомості, отримані під час його обстеження та лікування [2, с. 95]. Довідникова література не дає точного визначення лікарської таємниці, оскільки вживаються різні терміни для визначення її сутності, однак дублює положення законодавства, що визначало зміст інституту лікарської таємниці на період укладання цих словників. Сучасне вітчизняне законодавство відповідно до ст. 8 Закону України «Про доступ до публічної інформації» встановлює правило визначення таємної інформації, а саме: таємною визнається інформація, яка містить державну, професійну, банківську таємницю, таємницю досудового розслідування та іншу передбачену законом таємницю [21]. Остання категорія представлена у тому числі лікарською й медичною таємницями. Тому на сучасному етапі розвитку інформаційного вітчизняного законодавства відомості, що становлять лікарську та медичну таємницю, є таємною інформацією, й відповідно їх режими повинні мати засоби реалізації обмеження доступу, які чітко у чинному законодавстві не визначено. Така ситуація потребує теоретичних напрацювань вирішення цього питання.

Науковці-юристи приділяли достатню увагу дослідженню інституту лікарської таємниці, проте більше в частині її змісту, а не механізму забезпечення та гарантування. Так, на думку М. І. Хавронюка, лікарська таємниця – це певним чином задокументована інформація про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну та сімейну сторони життя громадянина. Тобто до лікарської таємниці він зараховує відомості про: 1) факти звернення за психіатричною допомогою та лікування у психіатричному закладі чи перебування в психоневрологічних закладах для соціального захисту або спеціального навчання, а також інші відомості про стан психічного здоров'я особи, її приватне життя; 2) зараження особи інфекційною хворобою, що передається статевим шляхом, проведені медичні огляди та обстеження з цього приводу, дані інтимного характеру, отримані у зв'язку з виконанням професійних обов'язків посадовими особами та медичними працівниками закладів охорони здоров'я; 3) результати медичного обстеження осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу [16].

На думку вчених-юристів І. В. Смолькової та В. Н. Лопатіна, до змісту лікарської таємниці входять такі відомості: про факт звернення громадянина за медичною допомогою, про стан його здоров'я; про діагноз, лікування та прогноз захворювання; про його особисті та сімейні таємниці; про трансплантацію, штучне запліднення, імплантації ембріона, про особу донора; інші відомості в медичних документах громадянина [31, с. 12; 12, с. 36].

А. І. Марушак вважає, що лікарську таємницю становлять також дані про перенесені й наявні в особи, яка виявила бажання здати кров або її компоненти, захворювання, а також про вживання нею наркотичних речовин та властиві їй інші форми ризикованої поведінки, що можуть сприяти зараженню донора інфекційними хворобами, які передаються через кров, за наявності яких виконання донорської функції може бути обмежено. Зазначена інформація засвідчується особистими підписами особи, яка виявила бажання здати кров або її компоненти, та посадової особи установи чи закладу охорони здоров'я, що в разі настання відповідальності за розголошення певної інформації може набувати статусу доказу у справі. До лікарської таємниці, як зазначає А. І. Марушак, чинним законодавством зараховано також дані про реципієнтів донорських органів, а також про осіб, що заявили про свою згоду або незгоду стати донорами у разі смерті, та інші відомості [13].

Поряд з терміном «лікарська таємниця» та «персональні дані» законодавець і теоретики права використовують термін «медична таємниця». Цей термін уживається в багатьох нормативно-правових актах. Прикладом міжнародного нормативно-правового акта, що містить посилання на необхідність дотримання медичної таємниці, є, у п. 12 якого зазначено, що треба

вживати заходів для дотримання медичної таємниці у зв'язку з усіма медичними оглядами, а також реєстрацією та зберіганням документів, що їх стосуються [28]. У вітчизняних правових документах досить часто використовується термін «медична таємниця», наприклад, у спільному наказі Державного департаменту України з питань виконання покарань та Міністерства охорони здоров'я від 18.01.2000 р. №3/6 у п. 2.3 [23], у наказі Міністерства оборони України від 15.02.2010 № 61 [22] тощо.

Не зважаючи на достатню поширеність терміна «медична таємниця» в чинних нормативно-правових актах, тільки деякі розкривають частково її зміст та режим. Так, у наказі МОЗ № 397 від 08.01.2001 «Про затвердження нормативно-правових документів з окремих питань щодо застосування примусових заходів медичного характеру до осіб, які страждають на психічні розлади» визначено: до медичної таємниці належить документація (картка стаціонарного хворого; копія рішення суду про застосування примусового заходу медичного характеру; копія акта судово-психіатричної експертизи або акта психіатричного огляду; листування адміністрації психіатричного закладу з установами і родичами з приводу психічного стану цієї особи, її соціально-побутових питань; за потреби, медичні довідки) на осіб, до яких згідно з рішенням суду застосовано примусові заходи медичного характеру у відповідних психіатричних закладах, що виділяється в окреме діловодство і зберігається в умовах, котрі забезпечують її недоторканість для сторонніх осіб [24]. Відповідно до наказу МОЗ України від 01.08.2005 № 385 відомості, отримані від донора, теж становлять медичну таємницю [19]. Також деякі інші нормативно-правові акти вказують на частину змісту медичної таємниці, а саме: інформацію про захворювання осіб (ВІЛ, вірусні гепатити, сифіліс та інші інфекції, визначені МОЗ) [26]. Так, наприклад, у наказі Державного департаменту України з питань виконання покарань та Міністерства охорони здоров'я «Про затвердження Порядку забезпечення конфіденційності інформації про ВІЛ-інфікованих» визначено обов'язок медичного працівника зберігати таємницю особи щодо наявності у неї ВІЛ-інфекції, а також порядок ведення діловодства, що пов'язане із забезпеченням права громадян на медичну таємницю даних щодо них [18]. Наведені витяги з нормативно-правових актів, що посилаються на медичну таємницю та фрагментарно вказують на зміст її інформації, свідчать про змістовну спорідненість лікарської та медичної таємниці, комплексне застосування засобів забезпечення обмеження доступу до такої інформації двох зазначених режимів підвищити рівень реалізації основоположної ідеї – інформаційної приватності в медичній сфері. На наш погляд, зазначена позиція обґрунтовує необхідність зведення термінологічного апарату в цій сфері до одного терміна «медична таємниця».

Іншої позиції дотримується М. І. Хавронюк, який вважає, що лікарську таємницю (інформацію про пацієнта) слід відрізнити від медичної таємниці (інформації для пацієнта). Остання передбачає відомості про стан здоров'я людини, історію її хвороби, про мету запропонованих досліджень і лікувальних закладів, прогноз можливого розвитку захворювання, які лікар зобов'язаний надати на вимогу пацієнта, членів його сім'ї або законних представників, крім випадків, коли така повна інформація може завдати шкоди здоров'ю пацієнта [16, с. 312]. Тобто основним критерієм поділу інформації на такі два види цей науковець вважає мету її збереження та використання.

Слід зазначити, що чинне законодавство України не містить визначення терміна «медична таємниця», а включає опосередковані фрагментарні вказівки на зміст такої інформації, характерні і для лікарської таємниці. Тому обґрунтованою вважаємо позицію А. І. Марущака, який розрізняє поняття «лікарська таємниця» і «медична інформація». На його думку, останнє поняття більш поширеним, включає в себе такий вид інформації з обмеженим доступом, як лікарська таємниця. Крім того, суб'єктом лікарської таємниці, тобто особою, яка нею володіє, є медичні працівники та інші особи, котрі виконують професійні або службові обов'язки у сфері охорони здоров'я. Такий вид медичної інформації, що належить до інформації з обмеженим доступом, як конфіденційна медична інформація, передбачає відомості про стан здоров'я людини, історію її хвороби, про мету запропонованих досліджень і лікувальних заходів, прогноз можливого розвитку захворювання, які лікар зобов'язаний надати на вимогу пацієнта, членів його сім'ї або законних представників, крім випадків, коли така повна інформація може завдати шкоди здоров'ю пацієнта. Власником конфіденційної медичної

інформації є пацієнт, який і приймає рішення про можливість її поширення будь-яким способом будь-яким особам [13]. Повністю підтримуючи думку А. І. Марущака, вважаємо доцільним застосовувати до лікарської таємниці правила, характерні для режиму публічно-правової таємниці, а щодо медичної таємниці – приватноправової таємниці, також вважаємо, що лікарська таємниця є службовою чи професійною таємницею, залежно від статусу лікаря, який отримав конфіденційну інформацію медичного характеру в процесі своєї роботи.

Чинне законодавство визначає, що зберігати лікарську таємницю повинні не лише лікарі, але й медичні, фармацевтичні та інші працівники, які отримали доступ до неї у зв'язку з виконанням своїх службових обов'язків. Аналізуючи етимологію терміна «лікарська таємниця», слід зазначити, що лікарем відповідно довідникової літератури є особа з вищою медичною освітою, яка лікує хворих [1, Т. 4, с. 512]. Водночас значна кількість медичних працівників, що мають доступ до інформації, яка становить лікарську таємницю, не відповідають основним ознакам поняття лікар, що свідчить на користь використання терміна «медична таємниця» у характеристиці режиму обмеження доступу до таємної інформації медичного характеру.

Введення цього терміна в законодавство та комплексне закріплення основних елементів його режиму розглядалось законотворцем у рамках законопроектів «Про права пацієнтів в Україні» (реєстр. № 2649, 2649-1), у яких містилися норми щодо захисту медичної таємниці. Оскільки жоден із проектів не був прийнятий в першому читанні Верховною Радою України IV скликання, вони вважаються відкликаними [11]. Нині на розгляді у Верховній Раді України перебуває проект закону України «Про права пацієнтів» від 01.03.2013 р., реєстраційний № 2438, який визначає, що медична інформація про пацієнта є інформацією з обмеженим доступом; пацієнт має право на збереження таємниці про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про будь-які інші відомості, що стали відомі медичному працівнику або іншій особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків у процесі надання медичної допомоги [27]. Проте такий зміст норми, на наш погляд, має декларативний характер забезпечення медичної таємниці, не розкриваючи сам механізм обмеження доступу.

Висновки. Ураховуючи положення ст. 7 «Конфіденційна інформація» та 8 «Таємна інформація» Закону України «Про доступ до публічної інформації» [21], вважаємо, що медична таємниця та лікарська таємниця відповідно до стану чинного законодавства – це ідентичні поняття, не враховуючи етимології термінів «лікарська» та «медична», оскільки останній термін значно ширший. Проте вважаємо абсолютно можливим, з теоретичної точки зору, організаційно та економічно обґрунтованим запровадження єдиного терміна «медична таємниця» для позначення інформації з обмеженим доступом у медичній сфері.

На законодавчому рівні необхідно закріпити визначення такої медичної таємниці: медична таємниця – це таємна інформація про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторону життя громадянина, а також будь-які інші відомості, що стали відомі медичному працівнику або іншій особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків, у процесі надання медичної допомоги.

Наведені у статті правові норми, як правило, мають декларативний характер, й на даний час в Україні лікарська чи медична таємниця забезпечуються більше моральними ніж правовими гарантіями. Ст. 145 Кримінального кодексу України [9], якою передбачено відповідальність за незаконне розголошення лікарської таємниці, залишається в Україні майже на затребувану. За статистикою Державної судової адміністрації, за останні п'ять років в Україні жоден медпрацівник не притягувався до кримінальної відповідальності за розголошення лікарської таємниці [3]. Ситуацію з притягненням до юридичної відповідальності медичних працівників за розголошення лікарської таємниці може покращити запровадження законодавцем адміністративної відповідальності за розголошення медичної таємниці, якої чинним КУпАП не передбачено.

Беручи до уваги досить широкий спектр нормативно-правових актів, що регулюють правовідносини у сфері нерозголошення лікарської та медичної таємниць, даний факт, на наш погляд, можна пояснити лише несистемним підходом до організації адміністративно-правового забезпечення режиму цього виду інформації з обмеженим доступом. Це, у свою чергу, призводить до неефективного застосування правових норм та нерозуміння порядку реалізації

режиму лікарської та медичної таємниці з боку правозастосовних органів. В результаті такого декларативного стану законодавства про лікарську та медичну таємницю стають можливими протиправні факти отримання та використання медичної інформації з обмеженим доступом: від журналістських експериментів з отримання персональних даних медичного характеру [34] до завдання значної моральної, матеріальної та фізичної шкоди громадянам через незаконне розголошення відомостей, що становлять медичну таємницю [4].

Вітчизняне законодавство потребує чіткої інструкції збереження медичної таємниці, переліку та форм документів про передання таких відомостей, дозволів суб'єктів первинної медичної інформації; зобов'язань медичних працівників про нерозголошення медичної таємниці.

Реалізація в сукупності запропонованих заходів перетворить декларативні норми на реальні факти притягнення недобросовісних медичних працівників до юридичної відповідальності за порушення режиму медичної таємниці.

Список використаних джерел:

1. Академічний тлумачний словник : словник української мови : в 11 т. – Т. 4. – 1973. – С. 512.
2. Барихин А. Б. Большой юридический энциклопедический словарь. – М. : Книжный мир, 2003. – 720 с.
3. Бондарев Т. Врачебная тайна. Декларация или реальность? [Электронный ресурс] /Т. Бондарев, С. Постриган // Юридический портал «PRAVOTODAY». – 02 августа. – 2010. – Режим доступа до журн. : <http://pravotoday.in.ua/ru/press-centre/publications/pub-241>
4. Врачебная тайна. Декларация или реальность? [Электронный ресурс] : учебник // Юридический портал «PRAVOTODAY». – 02 августа. – 2010. Режим доступа: <http://pravotoday.in.ua/ru/press-centre/publications/pub-241>
5. Всеобщая декларация прав человека : Принята и провозглашена в резолюции 217 А (III) Генеральной Ассамблеи от 10 декабря 1948 года // Голос України. – 10.12.2008. – № 236.
6. Женевська декларація : Прийнята 2-ю Генеральною асамблеєю Всесвітньої медичної асоціації (Женева, Швейцарія, вересень 1948 р.), внесені поправки 22-ю Всесвітньою медичною асоціацією (Сідней, Австралія, 1968 р.), 35-ю Всесвітньою медичною асоціацією (Венеція, Італія, жовтень 1983 р.), 46-ю Генеральною асоціацією Всесвітньої медичної асоціації (Стокгольм, Швеція, вересень 1994 р.) // Медичне право. – № 50 (1) – 2010 – С. 96.
7. Клятва лікаря : Указ Президента України від 15 червня 1992 року, № 349 // Збірник указів Президента від 30.06.1992. – 1992 р. – № 2.
8. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996 р. – № 30. – Ст. 141.
9. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року, № 2341-III // Відомості Верховної Ради України від 29.06.2001. – 2001. – № 25. – Ст. 131.
10. Лиссабонская декларация относительно прав пациента [Электронный ресурс] : принята 34-й Всемирной медицинской ассамблеей, Лиссабон, Португалия, сентябрь/октябрь 1981 г. «Права человека и профессиональная ответственность врача» в документах международных организаций. – К. : Сфера, 1999. – Режим доступа : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/990_016
11. Лікарська таємниця [Електронний ресурс] // SKARGA_NET. Новини. Четвер. – 07 грудня 2006. – Режим доступу : <http://www.skarga.net/>
12. Лопатин В. Н. Правовая охрана и защита права на тайну / В. Н. Лопатин // Юридический мир. – 1999. – № 7. – С. 36.
13. Марущак А. І. Правове регулювання відносин щодо лікарської таємниці в Україні [Електронний ресурс] // Юридичний радник. – №3 (17). – Червень. – 2007. – Режим доступу :

<http://yurradnik.com.ua/stride/ur/index.php?m=lastnum&art=484>

14. Міжнародний кодекс медичної етики [Електронний ресурс] : прийнято 3 Генеральною асамблеєю Всесвітньої медичної асоціації, Лондон, Великобританія, жовтень 1949 р., доповнений 22-ю Всесвітньою медичною асамблеєю, Сідней, Австралія, серпень 1968 і 35-ю Всесвітньою медичною асамблеєю. – Венеція, Італія // Медичний портал MedicLab. – Жовтень. – 1983. – Режим доступу : <http://mediclab.com.ua/index.php?newsid=15633>

15. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права [Електронний ресурс] : прийнято 16 грудня 1966 р. Генеральною Асамблеєю ООН // Док. ООН А/RES/2200 А (XXI) ; ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР, № 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73). – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043

16. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – [3-тє вид., переробл. та доповн.] / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К. : Атіка, 2003. – 1056 с.

17. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України 19 листопада 1992 р., № 2801-XII // Голос України від 15.12.1992.

18. Порядок забезпечення конфіденційності інформації про ВІЛ-інфікованих [Електронний ресурс]: наказ Державного департаменту України з питань виконання покарань та Міністерства охорони здоров'я від 18.01.2000 № 3/6. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

19. Порядок медичного обстеження донорів крові та (або) її компонентів : наказ МОЗ України від 01.08.2005, № 385 // Офіційний вісник України від 09.09.2005. – 2005. – № 34. – С. 294. – Ст. 2111. – Код акта 33486/2005.

20. Право на приватність: *conditio sine qua non* // Харківська правозахисна група ; худож.-оформлювач О. Герчук. – Харків : Фоліо, 2003. – 216 с.

21. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 року, № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314. – Ст. 6.

22. Про затвердження Інструкції з організації роботи із соціального забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та членів їх сімей у Міністерстві оборони України : наказ міністра оборони України 15.02.2010, № 61 // Офіційний вісник України від 06.04.2010. – 2010. – № 22. – С. 16. – Ст. 912

23. Про затвердження нормативно-правових актів з питань медико-санітарного забезпечення осіб, які утримуються в слідчих ізоляторах та установах виконання покарань Державного департаменту України з питань виконання покарань : наказ Державного департаменту України з питань виконання покарань та Міністерства охорони здоров'я, № 3/6 від 18.01.2000 р. // Офіційний вісник України від 07.04.2000. – 2000. – № 12. – С. 152. – Ст. 485. – Код акта 15207/2000.

24. Про затвердження нормативно-правових документів з окремих питань щодо застосування примусових заходів медичного характеру до осіб, які страждають на психічні розлади : наказ МОЗ від 08.10.2001, № 397 // Офіційний вісник України від 22.03.200. – 2002. – № 10. – С. 258. – Ст. 493. – Код акта 21805/2002.

25. Про захист персональних даних : Закон України від 13 січня 2011 року, № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 34. – С. 481.

26. Про інфекційну безпеку донорської крові та її компонентів : наказ МОЗ України від 01.08.2005, № 385 // Офіційний вісник України від 09.09.2005. – 2005. – № 34. – С. 292. – Ст. 2111. – Код акта 33486/2005.

27. Про права пацієнтів [Електронний ресурс] : проект Закону України, № 2438 від 01.03.2013. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45938

28. Рекомендація щодо охорони здоров'я працівників на місцях роботи № 97 [Електронний ресурс] // Генеральна конференція Міжнародної організації праці, скликана в Женеві Адміністративною радою Міжнародного бюро праці. 4 червня 1953 р. – 36-та сесія // Міжнародне законодавство про охорону праці : Конвенції та рекомендації МОП. – К., 1997. – Режим доступу : // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_071/print1360024022388452
29. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень ч.1, 2 ст. 32, ч. 2, 3 ст. 34 Конституції України, № 1-9/2012 від 20 січня 2012 р., № 2-рп/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/v002p710-12
30. Сенюта І. Етичні гарантії права на охорону здоров'я, медичну допомогу і медичне страхування [Електронний ресурс] / І. Сенюта // Інтернет-видання «Юриспруденція on-line». – 05.09.2004. – Режим доступу : www.lawyer.org.ua/?w=r&i=12&d=417].
31. Смолькова И. В. Тайна: понятие, виды, правовая защита. Юридический терминологический словарь-комментарий / Смолькова И. В. – М. : Луч, 1998.
32. Український юридичний термінологічний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://www.org.ua/document/termin/index.php?file=%CB%B3%EA%E0%F0%F1%FC%EA%E0%20%F2%E0%BA%EC%ED%E8%F6%FF.txt>
33. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року, № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
34. Шкула А. «Медичну таємницю» в поліклініках Тернополя видають без проблем [Електронний ресурс] / А. Шкула // Международное агентство информационных исследований. – 16.02.2010. – Режим доступу до журн. : <http://mair.in.ua/expertise/show/id/666>
35. Юридична енциклопедія [Електронний ресурс]; редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 1999. – Режим доступу до журн.: <http://cyclop.com.ua/content/view/1166/58/1/12/#27385>

КОЛОМОЕЦ Т. А.,

доктор юридических наук, профессор,
заслуженный юрист Украины,
декан юридического факультета,
(*Запорожский национальный университет*)

УДК 342.924

**ЭФФЕКТИВНОСТЬ – НЕОТЪЕМЛЕМАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ РЕСУРСА
АДМИНИСТРАТИВНЫХ ВЗЫСКАНИЙ ПО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВУ УКРАИНЫ
(ПОИСК ОПТИМАЛЬНОЙ МОДЕЛИ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННОГО
КОДИФИКАЦИОННОГО АДМИНИСТРАТИВНО-ДЕЛИКТНОГО ПРОЦЕССА)**

**Kolomoets Tatiana Aleksandrovna
EFFICIENCY - AN INTEGRAL COMPONENT RESOURCE OF ADMINISTRATIVE
PENALTIES ON UKRAINIAN LEGISLATION
(SEARCH FOR THE OPTIMAL MODEL IN THE CONTEXT OF MODERN
CODIFICATION ADMINISTRATIVE TORT PROCESS)**

В статье в систематизированном виде подаётся анализ эффективности административных взысканий, обосновывается их роль и значение в условиях современного кодификационного нормотворческого процесса в административно-

